

פניני הפרשה

משפטים

עלון מס'

1074

שנה כ"ב התשפ"א

יו"ל ע"י הקרן לזיכוי הרבים. נייד: 052-7654216

כתובת: רח' הרב רוזובסקי 14/13 אשדוד. דוא"ל: 7654216@gmail.com

ותורתך בתוך מעי

בתחילת הפרשה, כותב רש"י: אמר לו הקב"ה למשה לא תעלה על דעתך לומר אשנה להם הפרק וההלכה ב' או ג' פעמים עד שתהא סדורה בפיהם כמשנתה, ואיני מטריח עצמי להבינם מעמי הדבר. ופירושו, לכך נאמר "ואל המשפטים אשר תשים לפניהם" כשלחן ערוך ומוכן לאכול לפני כל אדם. יש להבין את המשל שהוא "שלחן ערוך ומוכן לאכול", הרי לימוד התורה אינו שייך לעסקי אכילה ושתייה אלא להבנת הלב? התורה באה ללמדנו בזה דרך בלמוד התורה, שהיא דומה ממש לאכילה ושתייה, ככתוב "לכו לחמו בלחמי". דברי התורה צריכים להתעכל בתוך הגוף בבחינת "ותורתך בתוך מעי", ועליהם להיות מסודרים עם טעם טוב כמו באכילה בה יש מנה ראשונה ושניה ומנה לסיום, ולא יעלה על הדעת שהסועד יאכל פירות חיים יחד עם בשר וחמוצים. וכך זוכים לחוש את מתיקות התורה.

*

מעשה היה בגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל מגדולי הדור הקודם שהלך לאחד העשירים להתרימו לשיבתו ישיבת ליקווד בארצות הברית, שהיתה שרויה באותה עת במצב קשה. הגיע רבי אהרן לעשיר שקיבלו בסבר פנים יפות ושאל אותו לכמה כסף הוא זקוק. אמר לו רבי אהרן: המשת אלפים דולר. הגביר בנדיבות לבו רשם לו מיד שייק על כל הסכום, ורבי אהרן הודה לו מכל לבו על עזרתו הגדולה לשיבה בשעת דוחקה. לפני שיצא את ביתו, נאנח הרב מעומק לבו, מיד ניגש אליו בעל הבית והתעניין בדאגה: "רבי, מה קרה מפני מה הינך נאנח?". ענה לו ר' אהרן: "אני נאנח עליך, מילא עולם הבא אני רואה שיהיה לך, שכן הינך בעל צדקה גדול, אבל היכן העולם הזה שלך?!". הגביר עמד נדהם ואמר לראש הישיבה "רבי, עולם הזה?! זה הדבר האחרון שחסר לי! ראה את הארמון שאני גר בו, השטיחים המפוארים, כלי הכסף הנפלאים ששוכנים אחר כבוד בוויטרינה שלי, את פלאי הטכנולוגיה שנמצאים בביתי, את עוזרי ומשרתי הרבים, תראה את המכוניות המפוארות ששוכנים אחר כבוד בחנייה, ואתה רבי עוד שואל היכן העולם הזה שלי?". ענה לו ר' אהרן: "מצטער, כל זה אינו עולם הזה, זה כלום, הכל זה כמה ניירות ופיסות בד או מתכת, אתה יודע מה זה עולם הזה? להיות שקוע בסוגיא, להתחבט באיזה ר' עקיבא אינר מוקשה, ולאחר מאמץ מוחי כביר להגיע לביאור העניין, אתה מתאר לעצמך איזה סיפוק נפשי עצום מרגישים בזה? – זה עולם הזה! זה אושר אמיתי!...

דרכי הפרד"ס <small>אפנים בפירוש התורה</small>	עצה טובה
<p>ר"ת הרומזים לפסוק עצמו</p> <p>צירוף האותיות הראשונות במלות הפסוק, כשהתוצאה היא מלה מאותו פסוק עצמו. לדוגמא: "מלכי עמים ממנה יהיו" (בראשית יז, טז), ר"ת "עמים". והעניין בזה, להראות שהכתוב רצה לטמון דבריו גם ברמז חוץ מהמפורש.</p> <p>בירחון "אור הגנוז" (אדר התשמ"ח סימן ד') הביא מרן הגר"מ מאזוז שליט"א דרך זו בשם הגאון רבי יצחק חורי זצ"ל, ומנה עשרות דוגמאות כאלה שמצא דרך גירסא בתנ"ך ובפרט בתהלים, "ומהם מפליאים מאד ונראה שהנביא כיוון ברוח קדשו לזה להדיא". ומדבריו נראה שהוא רואה בכך תופעה. ומצא שם רמז נפלא מדיליה: בספר משלי (י, ב) "וצדקה תציל ממות", בתיבת מות רמוז בר"ת וצדקה תציל ממות, לרמז שבמכה עצמה נרמזה הרפואה.</p>	<p>עצה לחיים שמחים, בתפלת שחרית לומר פסוקי דזמרא בנחת במתינות ובקול רם ולהתבונן במלים. (הרב נח פלאי הי"ו).</p>

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"התורה היא מתנה טובה לאדם שבה יזכה לחיי אושר בעוה"ב וגם לשכר טוב בעוה"ז, וכמ"ש אלו דברים שאדם עושה אותם אוכל מפירותיהם בעוה"ז והקרן קיימת לו לעוה"ב וכו' ותלמוד תורה כנגד כולם".
("מגיד חדשות" ח"ט עמ' קצ"ג)

ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם (כא. א) – כתב רש"י ז"ל: ואלה מוסף על הראשונים, מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני. עכ"ל. ואפשר לבאר בדרך רמז, דאתא לאשמועינן שאין התורה נקנית אלא על ידי מדת הענוה, וכשם שעשרת הדברות ניתנו בהר סיני המסמל את מדת הענוה, כך גם שאר הדינים אינם מתקיימים אלא במי שמנמך עצמו ולא בגאה, וכמו שאמרו בגמ' תענית (דף ז' ע"א) שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שדעתו שפלה. (מכת"י הגאון רבי משה לוי זצ"ל).

ורצע אדוניו את אזנו במרצע (כא. ו) – כתב רש"י: "אמר רבי יוחנן בן זכאי אוזן זאת ששמעה על הר סיני לא תגנוב, והלך וגנב, תירצע". וקשה הרי ראוי היה לרצוע את אזנו כבר בתחילה שנמכר בגניבתו, ומה השתנה כעת שיש להשמיעו על לא תגנוב? ואפשר שכיון שחפץ להמשיך בעבודתו, מתברר למפרע שיצא חוטא נשכר מגנבתו, ולא היה זה בשבילו עונש. ומכיון שכעת הגניבה עלולה להתקבל אצלו ואצל אחרים כמושהו מועיל, לכן מזכירים לו "לא תגנוב". (חן בשפתותיך, כת"י).

והנה אהרן וחור עמכם וגו' (כד. יד) – פירש רש"י: חור בנה של מרים היה, ואביו כלב בן יפונה, שנאמר "ויקח לו כלב את אפרת, ותלד לו את חור" אפרת זו מרים. כדאיתא בסוטה (יא:). עכ"ל. אפשר שמרים נקראת "אפרת" על שם מעשיה שהפרתה והרבתה את התינוקות. (מכת"י הגאון רבי יצחק חן זצ"ל).

נקודת חן / עובדיה חן

תורה שבכתב בתורה שבעל פה

צריך שימלאום מדברי תורה שבעל פה".

סיפורים רבים ישנם על חכמתו של הגר"א, שהיה מראה איך כל התורה שבעל פה טמונה בתוך התורה שבכתב (ראה בקונטרס 'עץ החיים', שבסוף ספר 'נפש החיים' פסקה ג'). ואמרו עליו, שלעת זקנתו לא היה לומד אלא חמישה חומשי תורה, ועל כל קוץ וקוץ היה דורש ומגלה תלי תילים של הלכות. ב'חסרות ויתרות' שבתורה, ב'קרי וכתוב', בטעמי תורה ונגינותיה - היה מוצא פנינים ומרגליות, שהיו משמשים לו בתור מקורות לתורה שבעל פה, ודרך ישרה זו סלל לו עוד מימי ילדותו ("שרי המאה" ח"ב עמ' 17).

במכתב שכתב הגר"מ חרל"פ זצ"ל לועד הוצאת חומשי "תורה שלימה" של הגאון ר' מנחם כשר זצ"ל (מובא ב'ברכות מרום' עמ' מ"ו) הוא כותב כך: "יסוד תיקונו של העולם הוא להכיר באחדותם של שתי התורות, שני לוחות הברית, ועל ידי זה מתגלה גם האחדות העליונה, ה' אחד ושמו אחד". ועיין בהקדמת הספר "אם יגאלך", שכאשר "מלבישים" את דברי חז"ל בפסוקי התורה, דבריהם ז"ל מקבלים משנה תוקף, וזה הופך להיות כעין דאורייתא תקון, בדומה למ"ש במסכת בבא בתרא (ק"ח ע"ב) "אידי דאייתי ליה מדרשא, חביבא ליה". עכ"ד. ע"ש.

חיבור שלם שנכתב כדי לגלות את הנאמר בתורה שבע"פ בתורה שבכתב הוא "תורה מסיני" (ו' כרכים) להגאון רבי משה חורב זצ"ל. ובו הפליא עצה הגדיל תושיה ברמזים נפלאים השזורים ביד אמן בגמרות ומדרשים, תפוחי זהב במשכיות כסף, תוך כדי גילוי בקיאות מדהימה רבת היקף בכל חלקי הש"ס.

אם לגבי שאר דברי העולם הזה, לימדונו חז"ל דליכא מידי דלא רמיזי באורייתא (תענית ט' ע"א), קל וחומר שתורה שבעל פה טמונה ורמוזה בפסוקי התורה. האור החיים הקדוש (ויקרא יג, לז) מחדש שעל אף שנתן הקב"ה למשה גם את התורה שבעל פה, מכל מקום לא הודיע לו כל מה שנתן לו בעל פה היכן הוא רמז בתורה שבכתב. "וזו היא עבודת בני ישראל עמלי תורה שיישבו ההלכות שנאמרו למשה בסיני והסודות והדרשות כולן יתנו להם מקום בתורה שבכתב. ולזה תמצא באו התנאים וחיברו תורת כהנים וספרי וכו' וכל דרשתם בכתובים, אינם אלא ע"פ ההלכות והלבישום בתורת ה' תמימה שבכתב. ואחריהם ועד היום זו עבודת הקודש בני תורה, לדייק המקראות וליישבם ע"פ המאמרים שהם תורה שבעל פה". ובזה הוא מיישב איך יתכן שרבי עקיבא היה דורש מה שלא ידע משה רבנו. ע"ש. ובהקדמת הספר "תורה תמימה" האריך לבאר ענין חיבור התורה שבכתב עם התורה שבעל פה. וזו בעצם היתה מטרת ספרו "תורה תמימה", שתהיה התורה תמימה ושלימה, תורה שבכתב יחד עם תורה שבעל פה.

רבנו יוסף חיים זצ"ל בספרו הקדוש "בן איש חי" (שנה א' בהקדמה לפרשת אחרי-קדושים) המחיש זאת בלשונו הציורית: "ה' יתברך נתן תורה שבכתב תחילה לעמו ישראל, ועשה בה כמה אוצרות וחדרים בכל פסוק ופסוק, והכל עשה בחכמה. ואחר כך מסר להם תורה שבעל פה, שהיא הקבלה והמסורת, הרחבה מני ים. וצוה להם להתבונן ביגיעה רבה למצוא מקום בתורה שבכתב אשר יכול לשום בו כל דבר ודבר מתורה שבעל פה כראוי לו, באופן שכל החדרים והאוצרות שתיקן ועשה בתורה שבכתב,

ויספרו לבניהם / ספור לשלחן השבת

התמונות שנשרפו

גדול לרב. חזקה על הרפורמי שיפרסם בכל העיתונות תמונות מביקורו של הרב הראשי לישראל בביתו, על מנת להעניק לעצמו לגיטימציה ולהאדיר את שמו, וכדי בזיון וקצף.

חיך הרב אליהו חיוך נעים ואמר: "אנחנו עושים לשם מצוה, לשם טהרת בנות ישראל, ושלוחי מצוה אינם ניזוקים".

למחרת הלך הרב אליהו לבית הרפורמי. כצפוי, עמד בפתח ביתו של הרפורמי, צלם העיתונות המפורסם והידוע ביותר בקנדה. שלש מצלמות היו תלויות לו על צווארו והוא צילם את הרב יחד עם הרפורמי מכל זווית אפשרית. משך כל עת הביקור, לא חדל מלתקן במצלמותיו. במהלך הביקור, העביר הרב הרפורמי ברוב רושם את צרור המפתחות לידי הרב אליהו שמסר אותן לרבני הקהילה.

מיד אחרי שיצא הרב מביתו של הרפורמי, פנה לרב הקהילה במונטריאול, הרב דוד סבא שליט"א, וביקשו לגשת לצלם ולרכוש ממנו את כל התמונות שצילם, בכל מחיר, על מנת למנוע חילול ה'. מיהר הרב סבא לצלם, אך הלה הודיע לו כי התמונות שייכות לרב הרפורמי, אולם הוא מוכן למכור אותן למרבה במחיר, לכשתהיינה מוכנות.

למחרת, בא הרב סבא אל הצלם, ומצאו כועס ורושף: "הרב שלכם כישף את מעשי ידי! כל התמונות משלוש המצלמות נשרפו לי! מעודי לא קרה לי כדבר הזה... כעת הפסדתי כל מה שרציתי להרויח משניכם!".

כשסיפר זאת הרב סבא לרב, חיך הרב ואמר: "מכאן תבין עד כמה חשובה לפני הקב"ה מצות הטהרה".

בעת שביקר הראשון לציון הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל בקהילות היהודיות בקנדה, סיפרו לו הרבנים כי במחוז קוויבק נמצאים היהודים בבעיה גדולה בענין המקוה. ישנו בעיר מקוה מהודר וכשר, אבל מפתחות המקוה נמצאים בידי הרבני הרפורמי שנושא הטהרה ממנו והלאה, ולכן הוא 'עושה טובה' ופותח את המקוה פעם אחת בשבוע בלבד, מה שגורם להמעטת הטהרה בקרב הקהילה.

לשאלת הרב היאך הגיעו המפתחות לידו של הרפורמי, סיפרו הרבנים כי הרבני הרפורמי מקורב לשלטון, וכאשר נבנה המקוה בעזרת הרשות המקומית, הוא הציג עצמו כנציג היהודים, וקיבל מהם את המפתחות והרשות להפעיל את המקוה.

קרא הרב אליהו לראב"י הרפורמי ואמר לו: "ממילא אינך מאמין במקוה – תן את המפתחות לרבנים האורתודוקסים והם יפעילו את המקוה יום יום". הרפורמי לא טרח להסתיר את מניעיו: "בזכות זה שהמפתחות אצלי והמקוה בידי, הרבנים זקוקים לי ומכבדים אותי, וחבל לי להפסיד את הכח הזה".

הרב אליהו לא איבד זמן מיותר, והציב בפניו שתי ברירות: "או שתפתח את המקוה יום יום, או שאלך אל ראש העיר ואומר לו בסמכותי כרב ראשי לישראל, שאינך רב אלא אתם מתחזהו".

מצא עצמו הרפורמי בין הפטיש לסדן, אך התקשה לסגת בקלות, וניסה לפחות להרויח משהו: "אם יבוא הרב לבקר אותי בביתי, אתן לו שם את המפתחות". למרבה הפליאה, ניאות הרב אליהו להצעה.

אחרי שיצא הרפורמי, נזעקו הרבנים וראשי הקהל והסבירו לרב אליהו כי עלול להיגרם מהביקור בזיון

☺ זה לא חנוק! ☺

נציגי מס הכנסה השיתו קנס כבד על אדם אחד, והלה ללא עוררין, הושיט להם מיד הפיסת שטרות כחולים מגוהצים. הדבר העלה מיד את חשדם, וכדי לאמת את החשד, הם דרשו סכום גבוה יותר. גם הפעם שלף האיש את הסכום במזומן.

הבינו שלפניהם זייפן מדופלם, וכדי לוודא זאת סופית, דרשו ממנו סכום מופקע. האיש לא נבהל, אך אמר להם: "עשו טובה, קחו את המכונה ותדפיסו בעצמכם כמה שאתם רוצים. אתם חושבים שיש לי כח לעמוד להדפיס לכם כל הלילה...".

☺ חנוק חנוק חנוק... ☺

היצר הרע משלם בשטרות מזומנים, הוא שולף אותם מגוהצים ובלי מאמץ, אך כשמציעים כאלה סכומים בקלות, בדרך כלל מדובר בכסף מזויף... ומה עדיף – צ'קים דחויים או שטרות מזויפים?!

אוד המאיר

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאוזו שליט"א
(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ג שנתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: למעון שבבעלותנו נרשם ילד שאביו יהודי ואמו גויה רח"ל. האם ניתן לקבלו למעון (הילד יכול להיות עם כיפה על ראשו ככל הילדים)?

תשובה: איך אפשר לקבלו, הרי הוא גוי גמור? רק אם הוריו מסכימים לגיירו בבית דין, אין הכי נמי. אם הוא גוי, אסור להניח כיפה, כי הוא עלול לישא בחורה יהודיה.

שאלה: גר צדק שאביו הנכרי ציוה לתת לו לאחר מותו את כל רכושו, האם יש עליו חיוב כל שהוא לבנות מצבה על קברו?

תשובה: מפני הכרת הטוב יש לבנות מצבה על קברו, אבל לא להעמיד עליה שתי וערב.

שאלה: יש אצלנו בבית הכנסת יהודי שחולץ נעליו לפני כניסתו לבית הכנסת, ויש שמעירים לו על כך. האם האמת אתם?

תשובה: בבית הכנסת העתיק בג'רבא "אלגריבה" נכנסים יחפים (מורידים את הנעלים בפתח בית הכנסת על שם "של נעלך מעל רגליך" וגו'), וכמדומה שנוכר מנהג זה בשו"ת הרשב"ץ. אבל בימינו לא כדאי ליכנס יחף ממש לבית הכנסת, רק עם גרביים. ומי שמוחה נגד זה, אינו אלא מועה.

שאלה: על התשובה הנ"ל שהשיב הרב, שאלה הנערה שוב: אם כן מדוע הנשים מברכות "שעשני כרצונו"? תשובה: ברכה זו לא נזכרה בגמרא, כי בזמנו ברכות השחר בירכו הגברים בבית הכנסת. כשנתחדשה שאלה זו, לא יכלו הפוסקים לחדש ברכה מלבם, וגם נוסח "שלא עשני איש" יהיה מוזר שתהינה שתי ברכות הפוכות. לכן ניסחו הפוסקים "שעשני כרצונו", כלומר: הקב"ה יודע מה טוב בשבילי. למעשה, כל המאוחר בבריאה משוכלל יותר. לכן אמרו חז"ל (נדה מ"ה ע"ב) שיש לאשה בינה יתירה, והיא בונה דורות חדשים בסבלנות רבה, מה שאין כן הבעל.

שאלה: בלשם יחוד שלפני הנחת תפלין אומרים "והריני משעבד לקדוש ברוך הוא הנשמה שהיא במוח, והלב שהוא כנגד הזרוע, שהם עיקר התאוות והמחשבות". רציתי לדעת האם "שהם עיקר המחשבות והתאוות" חוזר גם על המוח וגם על הלב?

תשובה: המחשבות מקורן במוח, והתאוות מקורן בלב (שהוא מזרים הדם). ובמאי דסליק פתח.

שאלה: מדוע הכהנים אומרים לפני נשיאות כפים: "יהי רצון וכו' ולא יהיה בה מכשול ועוון". איזה מכשול ועוון יכולים להיות בברכת כהנים שיש לבקש על זה במיוחד?

תשובה: שיאמרו וישמדך ח"ו (בדל"ת), עיין ספר חסידים (סימן י"ח). או יער (בעי"ן), עיין רש"י מגלה (דף כ"ד ע"ב).

שאלה: בסידורי התפלה של הוצאת "איש מצליח", על המלים "הורנו בזעקנו לך", מופיע ביאור ש"הורנו" הכוונה שאתה הורה שלנו. מדוע פירוש זה עדיף מההבנה ש"הורנו" הכוונה "הורה לנו את הדרך הנכונה"? תשובה: בספרים ישנים (ליום הכפורים) כתוב: אבינו (באותיות קטנות).

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com

לע"נ רחל בת מזל ע"ה
לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ עזיזי בר כמונה לבית חדוק ז"ל

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל

לרפואת דורון בן שרה הי"ו